

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania D. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o ustalenie podstawy zasiłku macierzyńskiego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 listopada 2011 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w Ł.

z dnia 4 sierpnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek D. J. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 14 czerwca 2001 r. uwzględniającego apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z wniosku wnioskodawczyni o ustalenie podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego oraz odrzucił jej wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie nie uzasadnia

okoliczność, że wnioskodawczynie działając bez profesjonalnego pełnomocnika, bazując na pouczeniu Sądu o braku negatywnych skutków niestawiennictwa na posiedzeniu w sprawie ogłoszenia wyroku, nie знаła terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie wraz z uzasadnieniem. Wnioskodawczynie, która została pouczona o braku negatywnych konsekwencji niestawiennictwa na ogłoszeniu wyroku, informację o treści rozstrzygnięcia uzyskała telefonicznie z sekretariatu Sądu. Zdaniem Sądu Okręgowego, brak jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że był on zobligowany do pouczenia wnioskodawczynie, występującej w procesie bez profesjonalnego pełnomocnika, co do faktu, że przy braku stawienia się na publikacji orzeczenia nie otrzyma wskazówek co do sposobu i terminów wniesienia środka zaskarżenia. Brak stawiennictwa na ogłoszeniu wyroku nie pozbawia strony możliwości uzyskania takiej informacji. Wnioskodawczynie nie uzyskała tych informacji nie z powodu braku stosownego pouczenia, lecz wyłącznie z uwagi na jej własną niefrasobliwość. Jak wynika z treści wniosku, nie przywiązywała żadnej wagi do terminu ogłoszenia wyroku. Nie można przyjąć aby było to przyczyną przekonania wnioskodawczynie, że Sąd informując ją o możliwości niestawiennictwa na publikacji orzeczenia powinien udzielić jej wszelkich najistotniejszych wskazówek w zakresie możliwości i terminów zaskarżenia wyroku. Treść pouczenia Sądu nie odnosiła się w żaden sposób do sposobów zaskarżenia, lecz dotyczyła wyłącznie kwestii stawiennictwa na publikacji, a wszelkie kwestie związane z ewentualną dalszą możliwością dochodzenia praw wnioskodawczynie przed Sądem Najwyższym zależały dopiero od treści wydanego orzeczenia.

W zażaleniu na to postanowienie wnioskodawczynie domagała się jego uchylenia w całości, rozpoznania zaskarżonego postanowienia „w trybie art. 380 KPC w zw. z 394¹ § 3 KPC w zw. z 398²¹ KPC”, jego zmiany i w konsekwencji przywrócenia powódce terminu do wniesienia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 24 czerwca 2011 r.”, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz wnoszącej zażalenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Wnosząca zażalenie twierdzi, że do uchybienia terminu z art. 387 § 3 k.p.c. nie doszło z jej winy. Z art. 327 § 1 k.p.c. w związku z art. 326 § 1 k.p.c. *a contrario* wynika, że w sytuacji gdy Sąd odracza ogłoszenie wyroku, powinien przynajmniej poinformować stronę występującą bez profesjonalnego pełnomocnika obecną na rozprawie, że jakkolwiek jej niestawiennictwo na odroczonym ogłoszeniu orzeczenia nie wstrzymuje ogłoszenia, ale strona pozbawiona będzie możliwości uzyskania wskazówek co do sposobu i terminów wniesienia środka zaskarżenia, gdyż takie pouczenie ma miejsce po ogłoszeniu orzeczenia. Tymczasem wnosząca zażalenie po uzyskaniu pouczenia, że nie musi być obecna na ogłoszeniu wyroku, wyszła z Sądu i telefonicznie dowiedziała się jedynie niekorzystnym dla niej rozstrzygnięciu, ale nie wiedziała, czy powinna była uzyskać jeszcze inne informacje, ani o jakie informacje zapytać. Gdyby Sąd nie ograniczył swojego pouczenia tylko do stwierdzenia, że wnosząca zażalenie nie musi być obecna na ogłoszeniu wyroku, to w konsekwencji niekorzystnego dla jej interesów poczekalaby w Sądzie do ogłoszenia orzeczenia i wówczas, nie wiedząc nawet o takiej możliwości, zostałaby pouczona przez Sąd co do sposobu i terminów wniesienia środka zaskarżenia. Z uwagi na cel art. 5 i art. 327 k.p.c. z uwzględnieniem art. 326 § 1 k.p.c., wnosząca zażalenie stoi na stanowisku, że strona, która nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, nie powinna ponosić negatywnych konsekwencji stosowania przez sądy możliwości odraczania ogłoszenia wyroku. Sąd nie może uwolnić się z obowiązku udzielenia pouczenia odsyłając stronę do możliwości zapytania osoby pracującej w sekretariacie Sądu o ewentualne dalsze możliwości postępowania w sprawie. Ponadto żądanie przywrócenia terminu do złożenia wniosku uzasadnienie wyroku powinno zostać uwzględnione, gdyż uchybienie przez wnoszącą zażalenie terminowi do dokonania tej czynności procesowej pociąga za sobą ujemne dla strony skutki w postaci niemożności skutecznego wniesienia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 327 § 1 k.p.c., przewodniczący udziela wskazówek co do sposobów i terminów wniesienia środka zaskarżenia stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego, która była obecna przy

ogłoszeniu. Oznacza to, że nie ma takiego obowiązku, jeżeli strona nie była obecna przy ogłoszeniu wyroku bez względu na przyczyny tej nieobecności, chyba że została pozbawiona wolności, wtedy doręcza się jej z urzędu odpis sentencji wyroku z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia (art. 327 § 2 k.p.c.). Na obowiązek pouczenia stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego, która była nie obecna przy ogłoszeniu wyroku, o sposobach i terminach wniesienia środka zaskarżenia, nie wpływa odroczenie publikacji wyroku, ponieważ w postanowieniu o odroczeniu sąd wyznacza jedynie termin ogłoszenia wyroku, który ogłasza niezwłocznie o zamknięciu odroczonej rozprawy (art. 326 § 1 k.p.c.). Jeżeli zatem strona działająca bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego nie była obecna przy ogłoszeniu takiego wyroku, to przewodniczący z braku tej obecności nie udziela nieobecnej stronie wskazówek co do sposobów i terminów wniesienia środka zaskarżenia (*a contrario* art. 327 § 1 k.p.c.). W rozpoznawanej sprawie wnosząca zażalenie nie spełniła warunku dowiedzenia się od sądu o sposobie i terminie wniesienia środka zaskarżenia, gdyż nie była obecna na ogłoszeniu wyroku w tym samym dniu, w którym była przeprowadzona rozprawa apelacyjna, na której został wyznaczony termin publikacyjny i ogłoszony wyrok reformatoryjny, który negatywnie osądził jej odwołanie. O takim niekorzystnym wyroku strona wnosząca zażalenie dowiedziała się z rozmowy telefonicznej z pracownikami sekretariatu Sądu Okręgowego, co wymagało od każdej osoby dbającej i chroniącej własne interesy z elementarną starannością uzyskania informacji o możliwości, sposobie i terminach zaskarżenia niekorzystnego dla strony wyroku, o którym wnosząca zażalenie w dacie kontaktu telefonicznego powzięła wiadomość. Jej twierdzenie, że „nie wiedziała, czy powinna uzyskać inne jeszcze informacje, a także nie wiedziała, o jakie informacje zapytać”, nie stanowią o braku zawinienia w terminowym złożeniu wniosku o doręczenie „pisemnego wyroku Sądu Okręgowego w sprawie przeciwko ZUS wraz z uzasadnieniem prawnym i pouczeniem o dalszej drodze sądowej”, który złożyła po upływie kodeksowego terminu do zażądania sporządzenia uzasadnienia wydanego wyroku wraz z jego doręczeniem (art. 328 § 1 k.p.c.). Pouczenie o braku negatywnych skutków nieobecności strony przy ogłoszeniu wyroku w terminie publikacyjnym nie wymaga udzielenia wskazówek

stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego wskazówek co do sposobów i terminów wniesienia środka zaskarżenia od wyroku, który przecież wobec wyznaczenia terminu publikacyjnego jeszcze nie zapadł i nie oznacza braku zawinienia strony, która po uzyskaniu telefonicznej wiadomości o niekorzystnym dla niej wyroku nie podjęła elementarnych starań w celu uzyskania informacji o sposobie i terminie jego zaskarżenia, wskutek czego uchybiła kodeksowemu terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie ogłoszonego wyroku, którego sąd nie miał obowiązku doręczać z urzędu wraz z pouczeniem o sposobie i terminie zaskarżenia (*a contrario* art. 327 § 2 k.p.c.). Nawet w przypadku doręczenia wyroku z uzasadnieniem sąd nie ma obowiązku udzielać informacji nieobecnej przy ogłoszeniu wyroku stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego co do sposobów i terminów wniesienia środka zaskarżenia, które jest wymagane tylko w razie obecności strony przy ogłoszeniu wyroku (art. 327 § 1 k.p.c.). Ponadto wnosząca zażalenie, która z opóźnieniem domagała się doręczenia jej wyroku z uzasadnieniem była uprawniona i mogła wnieść apelację bez uzyskania niekorzystnego dla niej wyroku z uzasadnieniem w terminie dwutygodniowym od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia (art. 369 § 2 k.p.c.). Powyższe oznaczało, że wnosząca zażalenie z winy własnej („niefrasobliwości”) utraciła możliwość zaskarżenia wyroku Sądu drugiej instancji, który negatywnie osądził jej odwołanie, a następnie w sposób zgodny z prawem i uzasadniony kontestowanym postanowieniem odrzucił spóźniony wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku oraz oddalił jej nieuzasadniony wniosek o przywrócenie terminu do złożenia takiego wniosku, który mógłby uruchomić procedurę apelacyjną. Strona działająca bez adwokata lub radcy prawnego, która była nieobecna przy ogłoszeniu wyroku w znanym jej terminie publikacyjnym nie może zasadnie domagać się przywrócenia uchybionego terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenia ani przywrócenia uchybionego terminu do wniesienia środka zaskarżenia.

Dla porządku warto też zasygnalizować, że wnosząca zażalenie zaskarżyła wprawdzie zaskarżone postanowienie „w całości”, jednak z sentencji i treści zażalenia wynika, że kontestowała jedynie jego pkt 2, tj. odrzucenie „wniosku

powódki o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 24 czerwca 2011 r.”, bez wywodów dotyczących zaskarżenia oddalenia takich wniosków w pkt. 1 tego postanowienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił nieuzasadnione zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.